

ACC. N:R. M. 7822 : 1-51.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Emil Jönsson*
Härad: *Lunnebo* Adress: *Norrum, Hornstadvägen*
Socken: *Hamnebo* Berättat av: *Densamma*
Uppteckningsår: *1941.* Född år *1861* i *Väsby*

självbiografi (forts. fr. N. 7730.)

Forts. M. 7892

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7822:1

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Hammada

Uppteckningsår: 1941.

Upptecknat av: Emil Jönsson

Adress: Norrunda pr Hornborga

Berättat av: L.S.

Född år 1861 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Continuation av biografi.
 Han behagade köra in på min skift och vid sidan om
 den odlade jorden, gräva upp sand och köra hem, lass
 efter lass, och helt grött körde förbi mig utan att näm-
 na något. Till slut, då jag länge sett derpå, lät jag
 oxarne stanna, medan jag tillröde honom, att jag
 skulle inte vilja köra in och ta sand och jord på
 ditt, utan att åtminstone fråga om lov. Men då,
 kan tänka, vordt Andersson rasande, samt skrek
 och svor på att han hade väl "tio gånger eller mer,
 sand och jord, än jag, men då finge han ju gräva
 hål i sin egen jord, och för resten skall jag, som
 är en gammal rallare, som ej värderar ett menesko-
 liv mycket, sönderhacka dig så smått som något
 hött, om du vågar knysa". Ja så säger jag, och det

Skriv endast på denna sida!

hörer du på", sade jag till karlen som han hade till hjälp. Då tycktes han observera att i vittnes närvaro hota till livet, kunde vålla ansvar.

Sedermera kom jag att övertyga honom om, att han var endast liten på jorden, men stor i orden. Som förut nämnts, så följde min Far med oss hit, och blev boende här. Men som boningshuset, liksom alla de små böndernas hus, endast innehöll 2 boningsrum och jag måste ha tjänare och de små barn, så avstängde jag det stora rummet med en skiljevägg till 2 rum. I den tiden fanns intet sågverk och inte en beräda att få köpa i Hamneda socken, utan måste jag lega en som körde med häst till Ljungby sågverks efter bräder. Visserligen var det såg vid vattenvarnarna, men då skulle man ha stockar med sig och vänta i månads vis på att få sågat. Sedermera 1899, köpte jag ett gammalt boningshus vid auktion i Elinge, på prästgårdens ägor. Huset var dit flyttat för

Tre år sedan och änkan som bodde der med fyra barn var död och auktion på allt, och min sväger Alfred Svensson från Elinge, var utsedd till barnens förmyndare. Prästen Johan Wieslander ropade in huset för 275 kronor. Der var ny takstol, nytt sticketak, nya fönster och nya inredningar, nya bjälkar och nytt panel-loft. Prästens anbud blev antaget, oaktadt ett hus har ju större värde som kvarstående, än som till flyttning. Men efter 14 dagars tid, förklarade prästen, att han ville inte ge mer än 50 eller allra högst 75 kronor för huset. Min sväger blev då förargad över att prästen skulle lura barnen, när han på offentlig auktion bjudit 275 kronor och så sedan draga av på summan, varföre han tillfrågade mig om jag ville ge 275 kronor så sålde han huset. Jag kom just ett ärende och hade intet hört om prästens krångel, och var just ute på tomnossen och talade med Alfred Svensson då han berättade hur pastorn ämnade göra och tillfrågade mig. Men så hade prästgården torvtägt även bredvid.

och i detsamma kom pastorn spatsrande och skulle
se till sin tova. Då tillsporde min sväger honom, om
han ville stå till det huset, då han inlöfte huset på auk-
tionen. Pastorn svarade, att han hade haft experter,
"förståsigpåare" som sagt att det ej vore värdt 50 a 75 kro-
nor, och mer ville han inte ge. Min sväger påminde, att
barnens rätt fördrade att han borde hålla sitt ord. "Nej,
aldrig ger jag mer," svarade han. "Ja då säljer jag hus-
et till min sväger, han ger 375 kronor." "Bara sälj," swara-
de prästen. "Ja ha då köper jag huset för den summan"
sade jag, det avgjordes men prästen sade: "Ja se skänningar
de förstå sig inte på att värdera". Huset skulle snart
far bo i, var meningen. Det blev inte litet arbete med
att riva ned och flytta ett starkt hopspiakat hus, för där
seng, samt att köra hem 22 lass derifrån på nära en halv
mils avstånd. Men det tillgick på ett helt annat sätt,
än när Sven Johan Andreasson flyttade sitt, som förut
beskrivits. Varje dag hörde jag upp till prästgårdens

utomrak efter lass, och varje dag kom prästen och skulle
se på, hur det kunde gå till att flocka ner huset. Jag ha-
de en kniv - vass $3\frac{1}{2}$ tumms stålkena, att hugga alla
spikarna i brädklädseln, så att inte en enda bräda, eller
fönster- och dörrfoder gick sönder. Timret märktes på
var sida Ö. W. S. N. och själva sticketaket rullades upp
så att takspiken drogs ned detsamma raka ut ur läk-
ten, så att vi derhemma sut, om det regnade och tryckte
ut takspiken, som begagnades, såväl som också takstic-
korna igen. Men efter några år lades tegel utanpå, så
de samma takstickorna ligga således där ännu 1941.
Så kan det gå, när man beflitar sig om att taga vara
på all ting. Så sålde jag hö till en som hette Karl Peter
Salmonsson. Vägde upp ett lass 40 pund (340 kilo) och han
packade det i sin burhäcks-höstragn. Han skulle betala
kontant, men när lasset var färdigt, visade han upp
sin börs att han inte hade mer än 6 öre i stället för
15 kronor som vi varit överens om. Jag tyckte jag kunde

inte välla lasset och riva av höet igen, varför jag måste lämna kredit och det var ju det han ljugit sig till. Jag tillfrågade Rodin om Karl Peter i Hyllakra var en kare som kunde lita på. Han menade att jag aldrig finge något för mitt hö, såvida jag ej kunde locka honom att höra något för mig. Således lyckades jag att få honom och hans son, till hjälp att köra hem 2 lass vardera en spännare lass med timmer från det gamla huset jag köpt i prästgårds-utanarken. Ävenledes hade jag Elof Andersson, (min nabo) som skaffat sig häst, att köra ett par lass timmer. Så hände det att lasset på min vagn, kom vagnhäcken att svigta, så att det asade på hjulet och brömsade. Som Elof Andersson hörde ommedelbart efter mig, så när vi kommo till Johs i Gårsgårds hus där låg bränsle-kavel, anmodade jag Andersson att när jag lyfte i lasset, han då skulle lägga kaveln, till oss in under, men han sade: "låt mig lyfta för jag är allt lite styvare, så kan du lägga klossen

under. "Ja så lyft då", och han högg i av alla krafter
flera gånger, men kunde inte rubba det tunga lass-
et. "Ne hej, det är omöjligt", sade han Elof. "Men der har du
klossen, så lyfter jag, medan du lägger den under",
sade jag. Jag lyfte upp lasset och han lade klossen e-
mellan, men beg. stilla och tänkte väl något om sin
större "styfhet" i styrka. Men timret till huset,
blev liggande ett år över, ty jag hann ej med, att
sätta det upp samma år. Men när det sattes upp,
blev varje bit använd på sin plats. Den gamle
Rodin, som jag köpte utav, lurade mig på hypoteks-
lånet, som enligt papperen skulle vara inbetalt efter
som de 40 åren voro gångna, men det krävdes ut-
ända till över femti år efter det årtal och datum
då lånet söktes. Han försvarade sig med, att
det först dröjt i flera år innan hypoteksförening-
en kunnat anskaffa pengar och att ytter-
-ligare hade

en kassör som het Robert i Wäxjö förskingrat reserv-
fonden och då hade hypoteksföreningen beslutat, att för-
länga böndernas betalnings-tid några år. Men jag
bejdde mig inte om att processa om tre a fyra års
räntor, därför att jag ändå tyckte att jag köpt billigt.
Men det gick till 98 kronor om året. Efter att jag hade
reparerat upp de gamle husen med nya tak och bräd-
fordring och byggt upp det huset jag köpt från prästgården,
så byggde jag två tröskverkshus och gjorde 2 logar, den ene
för råg och den andre för vårsäd, på det intet havre och
korn skulle komma ibland rågen. Dessa två trösk-
verkshus var vandringshus för folk och kreatur när
man tröskade, att kuskarne och dragarne voro un-
der tak. Annars vid oväder fingo de ofta fara mycket
illan. Även två tröskverk anskaffade jag ty det var ett be-
svär ligt göromål med att flytta ett tröskverk. Vi hade
alla bönder här i Småland, vanliga tröskverk med
stående drevhjul, så att folket och dragarne passerade

under "strålen", d. v. s. de gingo under drevledningen i stället för de tröskor i Skåne, då kusk och dragare måste stiga över drevledningen, en anordning som kostat hundratals människors liv och lemmar. Dessa småländska ox- och häst-tröskorna voro med "stift" som liksom kammade av säden, men de skånske tröskorna slops av säden med "slaglar". Längre fram skaffade småbrukare hand-drivna små tröskverk som de flyttade omkring. Även var ox- och häst-vandrings-tröskor, ambulande, så att vissa bönder gjort till sitt yrke att resa omkring och tröska hos de bönder som inte själva hade trösk-maskin. Deras vanliga pris var en kappe, ren säd på tunnan, och fri levn för den som lade i tröskan, samt för ett par stutar, eller en häst och kusk, att uppehålla kraften i den ene dragbommen. Man fick själv släppa till en häst eller ett par oxar att draga den andre bommen. Till alla dessa tröskor fanns ingen halmrissa, utan halmen skulle rävas

från tröskan av en piga eller fruntimmer med en
rävsa, och den halmen togs så från henne först av en
man som tog ned en trä-klynga (risste-klynga) och
slängde halmen uppåt och framåt och oroltoogs der-
efter av en annan man som ytterligare kastade
uppåt och framåt, halmen med en trä-klynga och
stuck undan halmen i loggen eller opp på gället.

Men så hade jag ju med mig tjugo med stälhorn,
vilka "rissteklyngor" infödingarne förklarade vara
"tvärt" odugliga, ty de gingo för lätt i och togs så den
med sig i halmen, men sedan de försökt dem, måste
jag låna bort dem i hela byn och fick skapten sönder-
bräcka hem igen. Bland annat så hade jag en sådan
tjuga som min nabo gamle Olsson lånte och efter
några dagar kom han verkligen igen med den, och
satte den vid ena lagårs-väggen vid 1 tiden om efter-
middagen, kom in och sade ifrån att han satte min
tjuga vid väggen. Olsson fick en pipa tobak pratade en stund

och gick hem. Jag gick ut och såg tjugan, samt tänkte sätta den på sin plats, men skaftet var tvärt avbräkt och löst stäldt i hop opptill säggen och så fort jag rörde vid den så föll den ned i bitar. Han hade också använt min "risste-klynga" till att stoppa in ris i bakugnen ty skaftet var nedstötat, men gubben gick och märkte ingenting och så gick jag ha det som det var. Men nästa gång jag råkat honom undrade jag varför tjuga var bränd på skaftet och bekände han att han begagnat den att föra ris i bakugn och potatisgruten i bruggkruket. Nå ja jag kunde ju själv göra skaft så det hindrade inte att han kort därefter lånade "risste-klynga" som de benämnde tjuga. Smäländningarnes "risste-klyngor" voro av en trägren med rak ställning, så långt som skaftet, men därefter utgrenat likt en tjuga som avskurats till passliga horn. Det var ju tydligt att de blevo trubbiga och gingo ej lätt i haln eller hö. Dock hade de en sorts hemsmidda tjugar att lassa hö med, men såd bestades eller lades på vagnen

med blotta händerna. Dessa grenar som skulle bli bra till "rissteklynkor", voro juist ej lätta att anskaffa, hur mycket buskage och träd här tyckes vara översköd på. Ringt trädslag dugde icke, såsom ek, rönn, bok, och knappast björk. Det huvudsakligaste träslag som användes, var hassel, men det var så sällsynt, och sålg var lätt, men att träffa på i varje träslag raka klyk-greniga klynkor var en lyck-träff. Därför fick man ofta se, hur folket i bygderna näst nöja sig med krokiga, vinda och knaggiga "rissteklynkor".

Sedan jag skaffat mig tröska, så lärde sig min hustru, att mata tröskan, då jag själv körde, ty det berodde mycket på hur jämnt farten hölls genom dragkraften.

Men fruntimmer dugde aldrig att köra tröska, ty de fingo ingen respekt över kreaturen, som förslog.

År 1903 var industri och lantbruks-utställning i Helsingborg och jag skulle resa dit. Men det första jag kom in i järnvägs-kupéen och konduktören stängt

dörren, så var det som om någon kastat på mig en så förfärlig tandvärk, att jag inte haft sådan, sedan jag vid 30 års ålder fick "visdoms-tänderna". Jag kunde inte tala med någon, oaktadt tåget var fullt av bekant folk, ty det var en så kallad "billighets-resa" till utställningen. Jag tordes inte skrika och inte tala, och svetten kann, så jag tyckte att den kann ner i skorna. Men jag loade, att det första jag komme fram, till Hålsingborg, så skulle jag skynda till tandläkare och få ut en del tänder. Tiden tycktes gå långsamt och medpassagerarna märkte väl att jag såg ynklig ut. Ändtligen voro vi framme och ut skulle tänder. Men med detsamma jag kom av tåget, så blev jag lika hastigt befriad från tandvärken. Kom den kommit över mig om morgnen och jag tänkte, tiden är dyrbar, inte springer jag omkring i staden och söker upp en tandläkare, när jag inte har ont i tänderna längre, utan jag gick genast på utställningen i hopp om att träffa en hop bekant folk.

från min födelse-byggd, men bland alla de tiotusen-
tals människor som dagligen besökte utställningen,
kunde jag endast få syn på en bekant, som var hyres-
gäst i min Fars hus i Wäsby. Jag dröjde på utställ-
ningen, till sista tåg mot Höganäs och reste hem till
min Syster och övriga släktingar. Men så blev det när
jag kom på tåget, alldeles Irtamma igen, med tand-
värken, som det varit om morgonen och jag ångrade att
inte jag ändå låtit ta ut tänder. Men när jag kom till
Höganäs station (övre) och skulle gå hem till Wäsby, så
släppte värken så fort jag kom ut från tåget. Sen var
jag i Wäsby i 2 dar (returbiljetten varade i fyra dar)
och under denna tid hade jag ej kännning av tandvärken.
Men på hemresan kom den på mig igen, men nu skul-
le jag inte låta lura mig oftare, utan gick till en gubbe
i Glunge. Björnsagård och fick tagit ut en tand. Gubbe-
n hade likadana instrument som tandläkare, och
gjorde sin sak bra, var allmänt anlitad och tog

femtio öre och bjöd likväl på kaffe. Jag måste gå till den gubben flera gånger och ville betalt bra, om jag finge köpa hans tandtänger, men han förklarade att de skulle gå i arv. Gubben luggade snub, och det vidrigaste var, sedan han tagit ut en tand, när han hade snub på fingrarna och tog med dem in i munnen, och skulle klämma ihop tandkittet över det efter tanden uppkomna hålet. Gubben var en av de största hemmans-ägarna (herrgårdarne oräknade) i socknen. Även fanns fler bönder, som togo ut tänder på folk, och jag var en gång hos en sådan, med min dotter, men han hade ej så bra verktyg, som den förstnämnde. Men dessa bönder voro i fråga om tandutdragning mycket skickligare än de legitimerade läkare i Höganäs, som jag anlitat, och tandläkare i Hjulungby. A lara-rettet hade jag min son, för att få utdragen en tand, (tandläkare var der ingen annan då). Han glödgade tång-
en över en gaslåga, så att stort brännsår på kinden uppkom,

och läktes ej på flera veckor och åstadkom gruvlig
smärta. På vårsidan 1904 fick jag häftigt feksom
ett pilskott igenom bröstet, en morgon då jag låg i säng-
en och sov. Jag vaknade och fick sådan andnöd och
hosta att blodet frustade genom näsan. Bud sändes ef-
ter läkare i Ljungby andra dagen, men han kunde
inte komma såklart skjuts av en bonde var körd och
hemta honom, för än dagen derpå, då han kom med
tåget. Men så näste en annan skjuts gå med dok-
torn tillbaka till Ljungby, ty den förste kuskens ville
ej köra 2 dar i rad, så lång väg. Jag fick således ej me-
dicinen för än på fjärde dagen efter sjukdomsutbrott-
et, som förklarades vara lunginflammation. På för-
frågan av skjutsbonden Olof Andersson, svarade dok-
torn att jag säkerligen komme att nu dö, ty jag ha-
de astma och hjärtfel också. Bud sändes efter min
syster och jag yrade och var nära döden, men emell-
anåt var jag vit-vetande och då ville jag inte dö. Men

efter några dagar blev jag kall i ansigtet och över allt
i hela kroppen, så att jag endast kände en varm om-
krets vid själva hjärtat och tänkte jag, när kylan når
hjärtat så dör jag. Attacker hade jag som oftast, och
slutligen tyckte jag mig sväva upp ifrån kroppen och
såg mig själv ligga i sängen och en dörr öppnades
der ljus-sken glänste fram och en röst sade: Nästa
hörning (attack) så dör du. Men jag svarade att
jag skulle gärna vilja se hur det går med mina
små barn. Ja då får du vänta, svarade rösten, och
dermed igenlycktes den dörren med ljusskenet.
Jag har fått vänta hittills i 37 år. Kroppen tyktes
mig vara tung som järn, jag kunde inte själv sätta
mig upp i sängen och måste ligga sjuk i 40 dagar och
då jag kom upp, måste jag hålla mig i väggarna, ty
huset tyktes vaggas som ett skepp, och en förstuge-trapp
med 6 tum höga steg endast 2 stycken kunde jag
ej utan ledning gå upp på. En del av hår och skägg

blev grått. Men jag kryade på mig och om efter-
hösten, då jag skulle så någ, kunde jag taga en
tunna åt gången på höften, med en arm och bära
den från logen ut på vagnen. Efter det jag blev
frisk från lunginflammationen, befriades jag ifrån ast-
man i flera år och var en stark arbetare. Jag beslöt då,
jag mötte doktor Hallenberg någon tid efter, att tala om
att jag blev medsamma. Lunginflammationen hävdes,
ävenledes fri från astman. Jag antog att en läkare skul-
le vilja veta om hans praktisk verkade bra eller illa.
Men han var oförstående, och svarade endast: "Det var
ju bra för er". Sedanmera har jag återfått astman
och många gånger varit nära döden derigenom,
samt sökt många läkare och begagnat högtakt
olika botemedel deremot. Men för tre år sedan
1938 fick jag tillika så kallad highostejkikhosta.
Läkare från Ljungby kom hit, men jag tvivlade på,
att kunna leva tills jag finge hem medicinerna, men

doktorn lovade att medicinen skulle komma, om
så snidigt i natten, och med sista tåg, från Ljungby
kom medicinen klockan tio till Hornborgs station.
Jag hade ej vågat sova på flera dygn, ty så fort jag
höll på att somna så överföll jag av dödande gvä-
ning. Jag utvidgade fähuset i den förut va-
rande lagåren och insatte 3 fönster runt om. Jag or-
lade opp ett par tunnland jord som aldrig i min-
nes tider varit annat än en vattenfl. ~~Den~~ Köpte jag
en slotter-maskin och en själv-avläggare skörde-ma-
skins Bägge av de allra äldste modeller. Slätterma-
skinen av Helge Palmkrantz och sädes-skördaren, av
Amerikanska Johnstones patent 1877. Bägge dessa
maskiner körde jag med oxar. Slättermaskinen
finnes ännu kvar i fullt brukbart skick och begag-
rades till i fjor och är bättre konstruerad än de nye
Mc Cormicks maskinerna till och med. Som
förut nämnts, hade man inbillat mig, att dy-jord

på den höga jorden och grus på mossjorden, skulle
vara liksom gödskande, och därför körde jag opp grus
som jag upptog ett hål (grusgrav) på en slät åker, och
fortsatte i flera vintrar, att köra tusentals lass grus, på
en stor areal av mossodlingarne. Till och med var
det vissa område av mossodlingen som av Smålän-
ningarne kallades för "Bommer", der det aldrig väx-
te något. Der grävde jag bort all matjorden och körde
den opp på uppfjorden, och körde i stället grus der jag
lagit "Bommern". Jag försökte också att så råg på
mossodling och det lyckades bra, men om man ic-
ke grusade ovanpå der man sådt rågen, så frös
rågen genom upplyftning, så att rötterna blevo bara,
och dogo då ut. Grusgroven finns i denna dag och är
svår att fylla igen, ty någon egentlig jordförbättring
visade sig ej gruset vara. Visserligen blev det bättre
havre första året, men sen sjönk gruset och för-
svann i onullen och endast kunde gnissel på

plogskivan efter ett och annat gruskov. Enda för-
bättring var kalkning och drainering. Jag försök-
te nu på flera håll att skaffa gödsel. t. v. genom
att fodra kreaturen inne om sommaren, hugga grön-
foder, köpa havrehalm och samla gödsel, ty om man be-
tade kreaturen, liksom de andre brukade, i skogsmarken
nå, den s. k. Ryen, så blev den mesta gödseln ute i
vildmarken, och det ville inte jag. Jag trädade, köpte
ärligen $\frac{1}{2}$ vagnslast kalk ungefär och annan konst-
gödsel och på smärningarna skade sig grödan, men jag
var missbelåten med de små tränge husen. Då
sattes upp ett stort sågverk vid Hornsborgs station, der
hela Hornsborgsskogen såldes och skulle skäras, år
1908. Der tillbjöds mig "vrakbräder", en ofantlig bunke
för tio kronor, samt för samma, även ved som
ytterligare kastades på bunken av samma sorts
utskottsbräder, under den tiden sågen gick, bar jag
hölle platsen ledig, så att der kunde läggas undan

för sågens gång ej skulle hindras. Jag körde hem 38 last. Dels var ännu ej, sedan fähuslagåren byggts 1854, denna klädd med bräder, utan timmerstockarne lågs bara och dels spekulerade jag på, att med tiden förmå bygga större hus, så jag körde, som nämnts, en ofantlig massa från sågverket och hade ämnat höra ändå mer, men så inträffade julhögtiden och när den var förbi, hade sågbolaget skildt alltsammans, läde den bunkern jag skulle haft och hela massan till Köpenhamn. Men jag var belåten med det jag hunnit med. Jag hade ju lavat upp stora brädestaplar på gårdsplanen. Sedan vi bott här i Snåland i tolv år och jag då reparerat mycket på de gamle husen, som jag aldrig skulle gjort, utan rivit dem ner genast och byggt om, men det hade jag ju ej råd till. Det var ju så ofantligt mycket annat att iordningställa. Jorden skulle dikas och förelas bort en

massa sten och ett hus måste byggas, dels till
bryggghus och dels till böningshus till min Far, ty
eftersom familjen tillväxte blev det andra bönings-
huset för trångt till familj och tjänare. Jag byggde
legde och betalte själv mina skjutsar. När jag
flyttade hem ett hus, från Elinge prästgård, vilket
hus jag köpte och satte opp till min Far. De skjuts-
ar jag ej kan med själv, legde jag och betalte för, och
gjorde ej såsom när någon ska bygga, så ska det
vanligen vara ett gammalt hus som skall flyttas,
ibland från flera miles avstånd och tiggas skjutsar
att plåga folk och kreatur, med att köra tunga last
för intet. Sen hade jag läckt om bägge lagärarne
på båda sidor. Den ene 33 alnar lång, med halvtak,
den andre 29 alnar lång, med sticke-tak och
bräder, samt byggt 2 trösk-verks-hus, ett vid var
lagår, det ena för rågen och det andra för våräd.
Dessa tröskverks-hus voro hopsvinglade med taket

till midten på var lagår, så att ryggningen på halm-
takat på vart tröskverkshus blev ungefär 20 alnar.
På sådant vis, fick jag över ett hundra alnar lag-
gårstak att underhålla. Som stormen ständigt ref-
ner ryggningen, så var jag utledsen att laga den
beständigt och som husen voro för smala, den ena 11
och den andra 12 alnar, så att bekvämt kreaturs stall
ej kunde inredas, ehuru jag andrat om ett par gång-
er, och som det var förenat med stor möda att stop-
pa in grödan i de trånge husen, så beslöt jag att byg-
ga om lagårshusen till en enda större lagårsh-
byggnad, i vilken skulle inrymmas allt, så att
inga extra hoddor skulle behövas utanför. År 1909
began jag därför gräva de förste spadtagen till
en ny ladugård. Först försökte jag köra ut jorden
på grusbäckarne, med vagn och oxar, men det gick
alldeles för sakta, så att när jag kört 30 a 40 lass på
bäckern framom trägåren, emot Boaryds bäcken, så

slutade jag opp dermed, och tog i stället till att köra
ut gruset med hjulkör på plankor, ut i en hög vid sid-
an av grävningen. Drygt och strängt var det, ty hur
många tusende härror der kördes, vet jag inte, men
det tycktes aldrig bliva nog. Jag hade ju beslutat att
undervåningen skulle räcka en aln opp om jordytan,
så att fönster skulle kunna vara ovanjords och ej så-
som smålärningarnes undervåningar i lagårdarna,
som ej hade några fönster alls vid jordsidan. Om ef-
terhärsten samma år hade jag Knut Bengtsson i Asp-
uddarne (näste nabo i Ryds by), till hjälp att bryta opp
sten i ängen och köra hem till grundstenar, så många
som ej behöfves skjutas eller kilas. Jag hade således an-
lagt grunden till 50 alnars längd och 16 alnars bredd.
Om vintern 1910 lågo jag och John, som då ej fyllt 13 år,
ute i snön, med var sin gödselsäck under knän, i skog-
en och skuro ner stora fur- och granträd, till bjälkar.
Jag lättade opp träden i skogen, så de skulle ej bli

så tunga att höra hem. När vi blevo törstiga der
ute i skogen, när vi sågade ner trä, så hade vi med oss
sura äpple, som vi äto medan vi vilade oss. Johannes
Nilsson i Horn, kom "själs-mant" och körde hem många
av bjälkarna till oss. Han hade varit och sett på tim-
merkörarna i Norrland och lärde mig deras method.
Alla bjälkarna och alla bjälkarna och en del stolpar
högs i vår egen skog, men sparrarne köpte jag av Karl
August Eliasson i Sturska-torpet, och snedlätte av
aspträ, av Johs Gretesson i Stighult. Om jag skulle
huggit sparra-trän i min skog, så skulle jag föder-
vat en massa småskog, ty de växte inne i tätta små
skogsdungar, i vilka man då måst göra vägar, eller
slå dem ner vid träfällningen. Sparrarne skulle vara
12 alnar, men avkortades något vid uppsättningen.
Aspträn voro nära 30 alnar i höjd, men ca 7 alnar vo-
ro för flent i toppen som måste avskäras. En del spar-
rar köpte jag på auktion i Björnsagården. Vid samma

auktion legde jag en bonde, som het Alfred (d. yngre) i Norragård och lovade honom 25 öre för varje sparrträ han körde fram till skomakarehlms. Han körde nämligen timmer ifrån skogen bredvid och körde således tomma tillbaka vägen förbi Björsgården. Nå ja, han körde riktigt nog, fram sparrarne till uppgivens plats. Jag ville ej själv köra, för det var sådan is-halka i skogen och ciarne vore oskoda, men han hade häst. Men så hade jag räknat sparrarne, ty jag kände ju infödingarne. Vid slutleveransen begärde han ju så många 25 öringar som partiet innehöll, men säger jag det är ännu ett trä kvar, men du fordrar ändå betalt för detsamma. "Nej nu är der inte fler", svar infödingen, ty han kunde aldrig tro att jag räknat dem. Jo, säger jag, der är ännu en lång gran. Jo säger Alfred då, den hade jag tänkt behålla till en läcke-stång. Der ser vi, såklart han fick betalt, dubbelt så mycket som det var värdt så skulle han ändå stulit ett av de bästa

trän. Gränen var 16 alnar lång och rak som ett ljus.
Hela partiet utgjorde 42 träd. Om sommaren 1910,
lades grästenskivningen till undergången. Då hade
jag velat accordera med tre andra stenhuggare, om
arbetet. En i Bäck, som byggte en liten lagår till en
nabo, skräddare Stridsberg och då tagit sten på mina
ägor, men nu förklarade han att han ej ville utan han
finge ta sten på andras, men till slut så tog han
bröd med sig och verktyg, för att begynna berra sten,
men gjorde ej mer, utan gick hem ett ärende. Han hade
jord och körde med 2 kor. Han kom aldrig, oaktat vi
voro överens om betalningen, utan sände en efter verk-
tygen, ty han måste först hila sten till en liten lagår
för en ko hos Alfred i Norragård (gamle Alfred) Elings.
Jag köpte 2 lika dana brödkakor, ty vi äto hans, annars
hade de blivit fördervade och skickade per posta mer
bröd hem till stenhuggaren Karlsson tror jag han
hette och som hörde jag aldrig av honom, men jag

hade sett på honom till Stridsbergs att han inte
en minut kunde undvara tobakspipan och tände så
ofta på pipan att en sticke-låda tändstickor räckte
inte för dagen. Om stora stenar skulle läggas opp så
just när medhjälparne skulle ta de svåraste tagen
då måste de vänta medan han tände pipan, innan
han blev färdig att ta i. Så talade jag vid Gustav Lar-
sson i Horn, en gammal stenhuggare, men han skulle
ju bygga en lagår till Karl Hilg. Eliasson i Stuska-
torpet, mycket stor, sade han "10 alnar lång och 8 alnar
bred så den tager hela sommaren". Ja men jag tänkte
bygga 50 alnar lång och 16 alnar bred, sade jag. "Voi fan"
sa Gustaf Larsson, den vill jag inte ta mig på. Så
gick jag till en stenhuggare som bodde i Wöttja so-
cken, en bra stenhuggare, men dyr och högfärdig,
och om än han fick på alla vis, betalt vad han
ville ha, så kunde han inte åtaga sig arbetet
utan jag ville köpa sten, antingen i Öje, 1/2 mil

ifrån vårt hem, eller i Horn Norragård hos de tre
bönderna Axel Olsson, Anders Joh. Karlsson eller Sven
Joh. Andreasson, der han kunde få borra och kila ut
stora block. Men jag hade satt mig för, att sten-
arne skulle tagas på mina egna fjält, der de ändå
skulle borttagas, om jag så skulle bli tvungen
att anställa folk ifrån Skåne. Men så sporde jag
efter en gubbe från Göteryd som byggde ett stort vin-
hus till Hornsborgs gård. Den gubben visste Anders-
son i Laxagår, adress till och han kom hit och åtog sig
stenarbetet, med vilkor att stenen skulle tagas på
mitt och han skulle fö sig och sitt folk, men jag
skulle hjälpa till att köra fram stenen. Den gubben
hade, med sin son, logerat en natt hos mig när i
Skåne, då han var ute och sålde hornskedar och jag
hade också köpt $\frac{1}{2}$ dussin sådana av honom. Han
hette Johannes Svensson (älmnamn Stompe Johannes) och
sonen hette Joseph eller Sivard. Vi tog all stenen på

mina ägor och jag var själv med om att lägga var
enda sten i sin plats, fastän det hade jag ej gått in på
i accordet. Men efter som det var sådan snäll man,
så klok och medgörlig, så när vi skulle göra aff hade
han köpt smör och mjölk m. m. för de skulle ju föda
sig själva, för min hustru var dålig, så hon ville ej äta-
ga sig att föda dem. Så voro de ju skyldiga några kronor,
men dem skänkte jag efter och Johannes Svensson blev
så glad så han nästan grät för att det ändå kunde fin-
nas så godhjärtade människor till. Han hade varit här
i byn för några år sen hos en rik beaktist, som bedrog
på stora summor genom att neka betala, så att han
ej fick mer än 33 öre i dagspeng. Denne Johannes Svens-
son skulle ha en krona kvadratalmen, liksom alla de
föregående stenhuggarne begärt. Lika för fönster och
dörrhålen, men han tog intet för hålen, när han hörde jag
skänkte maten efter. De hade även gått middag och
kaffe mest under hela tiden de varit här och arbetat.

Det var en heders-gulbe och jag var en gång och hälsade på honom och träffte honom ett par gånger på Traryds marknad och ville att han och hans familj skulle komma och se lagären, sen den blivit färdig, men han hade två hemman, med en mils mellanrum, så han fick aldrig tid att komma hit på 15 år, och nu är han död. Så om efterhösten 1910 hade jag fotträ och bjelkarne färdiga och lade in dem, samt satte upp vaggarne i redovårningen. Jag hade nu god nytta av de 38 best sekundärbräder jag köpte hem från Sägerverket i Hornsborg. Jag hade byggt bägge tröskverkshusen och mycket annat av de bräderna, som nu måste rivas ner och göras inmurväggar av i den nye lagären. Så om våren 1911 begynte jag att riva ner de gamle lagärshusen. Tröskverkshusen hade jag rivit om vintern. Det var nästan farligare att riva ner, än att sätta upp hus. En gång brast de gamle läkten, oppe i toppen på den ene lagären, och jag lyckades spärra ut armarna och bli hängande på spärren,

annars hade jag fallit ner på en del järnharvar med
pinnarne uppfåt, som ligo över ett svinahus inunder.
En sådan järnpinne hade kunnat varit min död.
En annan gång, när John var med, skulle vi ta ner
sparrar eller "spännan" över det gamla fähuset, och de
voro naglade med stora tränaglar, friska och starka
som för 60 år innan, då de slogs i, så vi näste brä-
ka dem loss med järnstång. Jag åtvarnade John, att
han skulle akta sig ifall spännet skildes åt i toppen,
och hade knappt ordet ur munnen, förr än det skildes
åt och den ene sparren föll tre tum vid sidan om huvu-
det på John, men det gick bra även den gången.
En gång låg jag och vilade middag på sofftet över
storstugan och i ett ryck fick jag en ryslig tandvärk.
Jag rusade upp och ut på byggnads-ställningen, för att
arbeta mig varm, så tandvärken skulle släppa. Jag
fick John till hjälp att bära bjelkar. Jag gick bak-
länges på lösa bräder och plankor, på andra våningen

och kom till att trampa på ändan av en planka
som ej hade fatt på bjälklaget och det bar ned
med mig och plankan som reste på ända över
mig jemte bjälken jag bar på. Den senare stan-
nade vid bjälklaget, men jag föll igenom och plank-
an ovanpå. Det klyfte till i tanden och tandvärk-
en upphörde för några ögonblick, men återkom
snart lika dant, liksom smärtan av att jag föll
med benen över några tre alnar långa vinkel-
järn som voro beställda att spikas i hörnen på tim-
ran. Jag kunde till en början, ej känna om det ena
benet var brutet eller ej, för det blev alldeles dödt, men
efter några minuter återkom känslan och då gjor-
de det så ont, att jag kunde till att börja med, inte stå
på det ena benet. Jag hoppade på ett ben omkring
husets ytter och kröp upp på stegen och linkade med
att fortsätta bära fram bjälkar, till dess jag blev svett,
då tandvärken gick över. En annan gång under

Tiden vi byggde, kom jag som vanligt upp klockan fem på morgonen, och tänkte begynna arbeta. Solken och härligt väder var det, nästan alltid den sommaren (1911). Då var det även nu, och på fastande mage var jag, och tänkte att jag godt kunde gå upp och flytta hiss-blocket som satt i toppen på ett spänne, så vore färdigt begynna. Hissa upp fler spänne efter det vi druckit kaffe. Jag klev upp på en bräda som låg lös på "hana-bjelkearnä" och stod då så högt att huvudet räckte högt över tak-kryset. Det var utan mellanställning! Galnar ner till backen och der låg stenar och bräde av varje slag. När jag kom upp på brädan och tittade på blocken, så var der två stycken alldeles lika dana block med en alns avstånd dem emellan. Jag hade ju själs gjort blocket, men undrade vem der gjort det andra, alldeles likt mitt vanliga block. Jag stod i några minuter och funderade och tänkte, : jag är ju i det minsta yr i

huvudet, och känner ej något ovanligt och likväl måste något vara på tok, kanske pojkarne hängt upp ett block till, jag skall för säkerhets skull gå ner och ta reda på om det kan vara rätt ställt. Jag gick ner utan att försöka någon flyttning av blocket. Jag gick in och drack kaffe och åt något till. Sen gick jag ut igen. Ingen hade varit uppe och gjort något vid blocket, men när jag nu kom der uppe igen på byggnadsställningen, så var der bara ett block. Jag flyttade det och vi fortsatte arbetet, men sen gick jag aldrig upp på ställningen förrän jag fått något i magen. En mindre bjälke föll ned på mig i gödselhuset, men jag lyckades undvika, så den endast träffade helt o betydligt i huvudet. Den största av bjälkarna, hade vi att lägga upp, midt över lämnarna till ladan över gödselhuset. Den var hel oskarsad av ett gammalt gotträd som legat och var fuktigt och tungt, samt vägde nog ett par hundra kilo för tillfället. Min Far var uti och

tittade på, hur vi byggde, men när vi togo i med den bjelken, så gick han in, för han sade, att den kunde vi inte lägga upp utan att slå oss ihjel, och det ville han inte se på. Men om en halv timme gick jag in till Far och berättade att bjelken var upplagd på sin plats. Första spännit vid södra gavel, sattes upp först, och ett eller två till, så var det söndag, varför spänbandet slogs fast, men på måndagen var det omöjligt att ta ut spiken, sex timms och hugga tvärt av den 20 alnar länge läkten ville jag inte och sätta upp några fler spän-
ne utan att hugga av snedläkten befunns omöjligt. Ef-
ter många föfänga försök lyckades det dock, utan att hugga av läkten, men den dagen blev ej heller satt upp mer än ett eller två spänne. När grabbarna sågo, att jag och min son, ensamma satte upp takspännen, så kom först Otto Danielsson och skulle se på. När så John halade i block-taljan, där nere på backen, så ville Otto hjälpa honom och dra i repet, och det gick så lätt,

så oaktadt jag skrek stopp, så drog Otto likaväl och spännat icke alenast stälde sig rätt opp, utan for förbi med sådan fart att det kom in i klämma med de förut uppsatte spännen, så jag fick flera timmars göromål att taga det loss och sätta det till rätta igen. Jag tor-des inte förberå honom för det, ty han gjorde det ju i idel värlomning. Nästa spänge var Otto gången hem, så kom Axel Olsson och skulle se på, och det blev återigen samma historia. Han skulle ju också hjälpa John att hala och fastän John åtrearnade honom, så hörer han dåligt och drog av alla krafter och det gick ju så lätt, att det var ingen konst att få spännat att slå över. Jag fick ju låtras som ingenting, även denna gång, men hade de hjälpt oss på det viset var dag, så hade ej mycket blivit gjordt. Det är ju klart att lantbruket blev åsidosatt mycket den sommaren 1911 då vi byggde, men det blev bra säd på moss-odlingarne i synnerhet. Det var varmt och vackert hela sommaren, men regnade

en gång i veckan, så gynsamare väderlek kunde inte tänkas. Ett gräsfält utmed landsvägen, hann jag ej med att hugga (jag högg allt med lis, själv ensam i den tiden). Så kom den längste Sten Svensson i vår by, in till mig en dag och sade: "Men hör du Emil Jönsson, jag vill bara si de en sak, de e så vurret med den skillnaden, att om inte du hugger ditt gräs snart, så blir det för torrt så du får det aldrig å." Jag upplyste honom om, att jag inte alls ämnade hugga gräset. Jag hade plockat ner de gamle husen så när som själva fähuset. Der var till slut även takstolen borttagen, men för att ha något att slappa in kreaturen i, om nätterna, så stod ännu själva timmersäggarna och loftet deröver. Men den 18 juli 1911 flyttade vi in kreaturen i den nye lagären, snidat på dagen. Tak, endast från södra gavlarna till in över halva fähuset, på båda sidor. Några färbalar var ej inmurade ännu och kreaturen fingo ligga i bara gruset, ty ej heller cementeringen var gjord.

Ingen loge var lagd och rågen stod mogen att hugga. Ludvig Rasmussen min Cusin hade varit här ett par veckor och hjälpt mig spika på något av väggarna, samt täckning, men var nu rest hem. Jag tänkte så fort vi kunde fram över hela fjöhuset och lade loftet över detsamma, så att rågen lades där och korn under tak i rätt tid.

Den samma 18 juli, när vi väl hade installerat oxarna och de andra kreaturen, i den nye lagären, så blev det ett förskräckligt åskväder, så vi fruktade storligen att åskan skulle genast brändt upp den nye lagären, som inte heller var försäkrad. Det regnade i strömmar rätt ned bakom kreaturen, så de stodo nätt och jämt torra. Därför ha vi alltid, sen dess, hållit den 18 juli för en högtidlig onärkes och åminnelse dag ärligen, i betraktande deraf att jag och John blivit bevarade, så vi ensamma kunnat sätta upp ett sådant svårt arbete och ingen olycka inträffat. Vi fortsatte att täcka emellan som vi höstade och lade planklagen, så vi kunde

även tröska grödan. Vi satte opp trösken som ej heller
var ett av de lättaste tagen, ty den måste göras om,
med en sex alnar hög hjulstock, ty vandringen skulle
vara i undervåningen och själva tröskcylindern opp
på lagen på andra våningen. Men plankgolvet i ma-
gasinet och i verkstaden blev ej fullbordat i det
året, men plankorna hade jag i förlag på hjulkar-
na. Jag hade 20 tolotor plankor, men det hade be-
höfts 3 gånger så många, så jag måste lägga löf-
träds-plankor och töcka bräder över en del för rest-
en. På auktion efter Otto Salomonsen i Stigkult,
köpte jag en massa barr- och löfträds-plankor.
Det ansågs tydligen för något oerhördt, att ett
stort hus uppsattes av 2 personer. Många kom-
mo hit av nyfikenhet och ville påstå, att ingen
i församlingen förtjente så stor dagspenning som
jag som byggde själv. En nabo Lundin, byggde
året efter, en liten lagar 15 alnar ^{lång} och 9 alnar bred

men dertill erfordrades sex timmer-män, alla
fullt utlärdas och ändå kom huset att hålla över
långs på $\frac{1}{2}$ aln. Det varade ändå i flera månader och
har ändå stått half-färdigt i 14 år, tills i fjor då sten-
grund lades. Jag hade först lägga plåt-tak på lagären
men kunde ej få se något prov så jag kunde gjort uträk-
ning och jag var tvungen att skyndsamt gå tak för
att inhörta grödan. Jag lade därför först Sticke-tak.
Så ämnade jag lägga papptak och som dertill behövs
des att lägga fört på stickorna, något som kallas
för "underlags-papp", så gick jag in på kontoret i Ströms-
näs bruk, och frågade vad kilo kostade av underlags-
pappen. Den kostar 9 öre, men vi sälja ej någon
utan Isaksson är vår grossist, så han säljer vad här
göres av den sorten. Jag gick till Isaksson. Ja han
underlagspappen kostar 20 öre kilo och så kan ni
höra bort och läsa i fabriken's magasin. Jag blev så
förargad över att han, som inte ens höll magasin

J. Linné

för varan skulle förtjena mer än själva varan kostade på fabriken och att som troligen är vid de flesta fabriker, att ledningen genom ondhet eller uselhet, tillåter grossisterna sluka all vinsten och klaga över arbetarne då de vilja ha mer betalt. Jag köpte intet, utan lade ett sticketak utanpå det första. Jag hade liksom skrivit till flera plåtfabriker och de svarade endast: "vänd er till grossisterna", utan att ens uppgiva deras namn eller adress. Men 1928 lades eurogerad takplåt på den från landvägen vända sidan, och 1932 även på den andra. Plåten målades röd på utsidan och oljades på undersidan. Sedan jag 1911 hade fullbordat lagårsbygget, tog jag ihåll med boningshusen, reparerade dem, med ny brädeklädsel, tegeltak, rev ner den gamla skorstenen grästen, i grund och botten och murerade ny skorsten, ny bakugn, nya spisar, nya dörrar inne och utte, nya fönster, men köks- och verandan hade jag sedan byggt år 1900.

Nu vardt frågan om de tre store kanalerna, som skulle utgöra grunden för daineringen av hela hemskeften och vilka jag i sex på varandra följande vintar arbetade på. Men nu begynte barnen kunna hjälpa till med vissa arbeten emellan som de gingo i skolan, så t. ex. kunde vi, när vi hade en piga, min hustru och min gamla far till hjälp, själva tröska med maskinen. Om somrarna blev ej mycket tid för mig att dika kanaler, ty då var först vårt arbetet, så torvtäkten, slätter och hö-skörd i minst fyra veckor, derefter sådes-bärgningen, trädesberedningen och rågsådden, rotfruktsupptagning, efterhöstplöjning och bränsle-hemkörslar. Således var det om vintern, den enda tid, då man kunde dika kanaler, emellan vissa nödvändighets hinder, såsom att tröska en dag, eller köra till quarnen et.c. Sedan jag således genom sex vintar dikat de tre store kanalerna och lagt tre broar genom en väg som Ryboarna tagit sig så god som

berärs över skiften, så blev ju fråga om själva drainerings dikenas läggande. Nu var här många kringflyttande motor-sågverk i socknen och vi följde hit ett sådant, samt sågat en massa 2-tums riller och 5-tums bräder. Härav kopierade jag tusentals meter drainerings-rör. Legda arbetare dikade drainerings-groparne och påfylld dem efter rörens nedläggande. Jag var ännu så stark, att jag kunde göra dessa rör. Men dessa lades ner endast der mossen var så djup, att inte sandbotten nåddes på 2 alnars djup. Men der det var sandbotten lades tegelrör. Förut hade jag odlat några tunnland och drainerat med sten-rör d. v. s. rör lagda av på kant ställda och övertäckta stenar och deromkring småsten. Men der var fast botten. Sedan jag byggt lägären samt begynt att drainera jorden, så spekulerade jag på att skaffa bättre sädes-slag än de här i landet, i den tiden vanliga. Här hade de en sorts hafre, som av upphöjare

kallades för "tretums-havre", men bönderna kallade den för "Lönsh-havre". Hur mycket man rensade och tri-
erade så kunde jag aldrig få den att väga mer än 60
kilo på tunnman. Jag skaffade mig 14 tunnor gullregns-
havre och sådde endast sådan. Jag ville att min
sväger också skulle byta om till rådes-havre, men det
var omöjligt. Han hade försökt, men den varken vaxte,
eller fruktaren åte halmen på sådan "kort-havre". Ja
om han finge till skänker 10 tunnor med vilket att
han skulle så den, så ville han inte ta emot den.
Jag gick hem snopen, men trierade och sålde till
Traryd, Markaryd, Hinneryd's sockneboar på Traryd's
marknader, torgdagar. Jag behövde endast medhava
prov på varan. "Detta har du väl sutit och plockat
ut på stugbordet" sade köparne då jag visade provet.
Men jag lovade att varan skulle hålla provet. Jag er-
bjöd att sända havren på tåget och få betalt nästa
torgdag. När jag kom och skulle ha betalt nästa torgdag

gick jag beröm för, att leveranken var bättre än provet.
Efter några år, ville min sväger ej så ett korn av
den gamle sortens hafren, sedan han äntligen
kommit underfund med den nye. Lättare gick
det att få allmänheten att byta om potatis-sort.
Jag inköpte först från Leslöv, och året derpå sålde
jag utsäde till många av bönderna i både Horns
och Ryds byar. Sedan jag kommit så långt, sökte
jag göra mig oberoende av den alltid bekvärliga
våder leken, i den tid då inbärgandet av hö och säd
försiggår. Att torka hö av vildt gräs, var inte så
svårt om man lade det i en slags välgjorda, packa-
de bässjor, stackar liknande ett litet avlångt hus, med
takryggning, eller och höga välgjorda stackar, helst
kring en braksör. Men vid dåligt hösta väder, var
det även bra om det var plats i husen, så att om hö-
et märktes taga heta att flytta det på en bredvid vak-
ande, då det bleve upplöst och förlorade snart värmen.

Men saftigare gräs, såsom klöver och timotej måste krakas eller och sättas i höga rätt opp stående stackar på fjältet. Sädeshöstnaden var nästan alltid besvärad av regnväder och den gamle methoden med travar eller och krakstör var för besvärlig, varför jag passade på att hugga rågen när den var torr i strån om förmiddagen och lakte densamma in om eftermiddagen. Då satte jag den opp på bjälklaget på opplagd gällarstänger och i travar på loftet i lagären. Opp med alla gavel och väggdörar och portar och lämnar, så att luften fick fritt drag i ett par veckor, så stod det under tak och torkade. När det så torkat lader det tillsammans i sitt lare, och blev plats att sätta in annan säd, som inkördes. På sådant sätt var jag nu, i synnerhet vad sädes skörden angick, nästan oberoende av om det var dåligt höstväder. Lantbruket i Småland är något helt annat än i Skåne. Såväl jordmånen som klimatet utgöra

den huvudsakliga orsaken till, att nästan alla
skåningar som försöka sig på att driva jordbruk i
Småland bli bedragna. Derigenom att de tro, att det
lönar sig påståga förbättringar på den småländska
jorden, i samma grad som den skånska. Men några
danskar drevs lantbruk här, och tyktes reda sig godt.
Det billiga priset, i förhållande till arealen, är ju det
som lockar, men att en söderifrån kommande lant-
brukare icke förställer sig, att en månad kallare
längre fram på vårsidan och en månad kallare på
höstsidan, gör sommaren så mycket kortare och således
vintern så mycket längre. Till sist, det som ingen
skåning skulle på förhand tro, att man omöfligen
på en mans ålder hinna tillräckligt eller fullkom-
ligt iordning-ställa ett lantbruk i Småland, så vida
inte det är någon mycket rik person, som kan ha råd
att leja mycket arbetsfolk i lång tid. En betydlig
svårighet var, för oss småbönder, att intet mejeri fanns

för 43 år sedan. Patron Ramsay, på Hornsborgs gård, hade satt upp och drivit ett mejeri, men det var nedlagt för tio år sen, genom elände på båda sidor. Leverantörerna lemnade vattenblandning, påstods, och och mejeristen, Patron Ramsay betalte ej med någon säkerhet om än mjölken var god, och den grund fanns ej mejeri. Såsom exempel på hur ont om mjölk det var, kan nämnas, att till kommunalstämman i Hamne-
da kom en förfrågan, om några personer ville garantera leverans av endast hundra liter mjölk dagligen, så skulle den frågande sätta upp mejeri vid Hamne-
station. Stämmans ordförande var då kapt. Edström på Tunnerborgs gård och hade minst 40 nötkreatur alltid, och menigheten tyckte då att ett sådant quantum mjölk, kunde väl kaptenen ensam leverera. Men det vågade han inte och inte ens någon mer än jag, ville förordna mejeri, ty de voro vana vid det gamla sättet, att själva tjärna och sälja smöret, antingen till kringflackande smörhandlare

eller handlaren i byn, eller ock på marknaderna. Men för övrigt menade jag att ingen menniska kunde föda sig på så litet mejeri, som hundra liter om dagen. För övrigt var det ju i "oxa-tids-åldern", då största antalet av fjäkraturen var stutar och oxar. Marknaden var det enda ersättnings-medlet, samt att lämna produkter till handlarne. Men så nöddrökades man handla för mera än produkterna räckte till, så de flesta häftade i skuld hos handlarne, som mestadels blev rika. Nej stut- och oxhandeln tog överhand på mjölkproduktionen i den tiden. Därför hos bönder som hade 14 a 15 stycken "fä-nöt" var det en eller två kor och som de skulle alltid själv-föda sig om somrarna på ryemarken, skogsmarken der en last svagt starr- och mossgräs växte, så blev det ej synnerligt mycket mjölk mer än till hushåll. Om vintern fingo de hö av vildt gräs och mjöl av "efterhavre" det lätta och härpningen, ty den tygnste kafen skulle säljas.

Forts.

M. 7892.